

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΩΤΕΡΗΣ ΚΑΙ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ**

ΠΑΓΚΥΠΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2010

Μάθημα: ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

**Ημερομηνία και ώρα εξέτασης: Δευτέρα, 7 Ιουνίου 2010
07:30 – 10:00**

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Ερώτηση Α

1. α) Την ιδιότητα του πολλαπλασιασμού την έχουν μόνο οι κοινωνικές ανάγκες. Ενώ οι φυσικές ανάγκες όχι.

(β) Η μεν τεχνολογία ανακαλύπτει διαρκώς νέα αγαθά και συνεπώς δημιουργεί νέες ανάγκες, η δε διαφήμιση επιβάλλει τα νέα αγαθά και τις νέες ανάγκες στους καταναλωτές. Άλλες αιτίες που προκαλούν τον πολλαπλασιασμό των αναγκών είναι η μίμηση, η μόδα, η συνήθεια και ο πολιτισμός.

(γ) i. Η ιδιότητα της εξέλιξης
ii. Η ιδιότητα του κορεσμού.

(Μονάδες 5)

Τόμος Α, σελ. 37- 39

2.

Α΄ τρόπος

Έτος 2008

$$\frac{100 \times 90}{1800} = 5\% \quad \text{αύξηση μισθού σε τρέχουσες τιμές}$$

$$\frac{1890 \times 100}{105} = 1800 \quad \text{ευρώ} \rightarrow \text{Μετά από τον αποπληθωρισμό ο μισθός παραμένει ο ίδιος.}$$

Έτος 2009

$$\frac{100 \times 180}{1800} = 10\% \quad \text{αύξηση μισθού σε τρέχουσες τιμές}$$

$$\frac{1980 \times 100}{112} = 1767,86 \quad \text{ευρώ} \rightarrow \text{Μετά από τον αποπληθωρισμό ο μισθός μειώθηκε.}$$

Β΄ τρόπος

Έτος	Δείκτης τιμών	Μισθός σε Τρέχουσες τιμές	Πράξεις	Μισθός σε Σταθερές τιμές	Μεταβολή μισθού
2007	100	1800	-	1800	
2008	105	1890	$(1890 \times 100) / 105$	1800	Σταθερός
2009	112	1980	$(1980 \times 100) / 112$	1767,86	Μειώθηκε

Σημείωση: Η άσκηση μπορεί να λυθεί και με αναγωγή των μισθών σε τιμές του 2008 ή του 2009.

Τόμος Β, σελ. 291-292

(Μονάδες 5)

3. Γ. ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ (Φορολογητέο Εισόδημα: €45.500)

Φορολογητέο Εισόδημα	Φορολογικοί Συντελεστές	Φόρος
€		€
0 – 19 500	19.500 χ 0%	0
19 501 – 28 000	8.500 χ 20%	1.700
28 001 – 36 300	8.300 χ 25%	2.075
36 301 – 45 500	9.200 χ 30%	2.760
	45.500	6.535

Δ. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ (Φορολογητέο Εισόδημα: €35.500)

Φορολογητέο Εισόδημα	Φορολογικοί Συντελεστές	Φόρος
€		€
0 – 19 500	19.500 χ 0%	0
19 501 – 28 000	8.500 χ 20%	1.700
28 001 – 35 500	7.500 χ 25%	1.875
	35.500	3.575

Ο φόρος εισοδήματος που πληρώνουν θεωρείται δίκαιος γιατί η άμεση φορολογία είναι συνήθως προοδευτική φορολογία με την έννοια του ότι οι φορολογικοί συντελεστές είναι μεγαλύτεροι στα ψηλότερα κλιμάκια εισοδήματος. Οι άμεσοι φόροι πλεονεκτούν γιατί επιβαρύνουν περισσότερο τις ψηλότερες εισοδηματικές τάξεις και λιγότερο τις χαμηλές εισοδηματικές τάξεις. **(Μονάδες 5)**

i. Γ. ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ: $\frac{18400 \times 15}{115} = \text{€}2400$ (ΦΠΑ)

Δ. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ: $\frac{18400 \times 15}{115} = \text{€}2400$ (ΦΠΑ)

(Μονάδες 2)

ii. Γ. ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ: $\frac{2400 \times 100}{45500} = 5,27\%$

Δ. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ: $\frac{2400 \times 100}{35500} = 6,76\%$

Αντίστροφα προοδευτικός φόρος: Καθώς αυξάνεται το εισόδημα μειώνεται το ποσοστό του εισοδήματος που καταβάλλεται ως φόρος.

Με βάση τους πιο πάνω υπολογισμούς ο Γ. Γεωργιάδης καταβάλλει έμμεσους φόρους 5,27% επί του εισοδήματος του, ενώ ο Δ. Δημητριάδης με μικρότερο εισόδημα καταβάλλει έμμεσους φόρους 6,76% επί του εισοδήματος του, άρα ο ΦΠΑ είναι αντίστροφα προοδευτικός φόρος.

Τόμος Β, σελ. 413

**(Μονάδες 3)
(Σύνολο μονάδων 20)**

Ερώτηση Β

1. (α) Συμπλήρωση του πίνακα

Μονάδες Παραγωγής €	Συνολικό έσοδο €	Σταθερό κόστος €	Μεταβλητό κόστος €	Συνολικό κόστος €	Οριακό κόστος €	Κέρδος ή Ζημιά €
0	0	250	0	250	-	-250
1	200	250	130	380	130	-180
2	400	250	250	500	120	-100
3	600	250	350	600	100	(ΝΣ) 0
4	800	250	440	690	90	110
5	1000	250	575	825	135	175
6	1200	250	745	995	170	(ΑρΕΠ) 205
7	1400	250	965	1215	220	185
8	1600	250	1250	1500	285	100
9	1800	250	1550	1800	300	(ΝΣ) 0
10	2000	250	1925	2175	375	-175

Σημείωση: η στήλη Κέρδος/Ζημιά είναι βοηθητική και δε βαθμολογείται. (Μονάδες 7)

(β)

(Μονάδες 5)

(γ) Νεκρό Σημείο

- Είναι το σημείο στα οποίο το συνολικό έσοδο ισούται με το συνολικό κόστος.
- Νεκρά σημεία είναι τα σημεία N στο διάγραμμα (στις 3 και 9 μονάδες παραγωγής).
- Στα νεκρά σημεία η επιχείρηση δεν πραγματοποιεί ούτε κέρδος (υπερκέρδος) ούτε ζημιά παρά μόνο το φυσιολογικό κέρδος, που θεωρείται στοιχείο του αφανούς κόστους και περιλαμβάνεται στο συνολικό κόστος.

(Μονάδες 4)

(δ) Το άριστο επίπεδο παραγωγής

Επιτυγχάνεται στις 6 μονάδες, όπου η επιχείρηση μεγιστοποιεί το συνολικό της κέρδος το οποίο ανέρχεται στις €205.

(Μονάδες 1)

Τόμος Α, σελ. 215-217

2. **Αναλογικά έξοδα** – πρώτες ύλες / ημερομίσθια
Φθίνοντα έξοδα – μεταφορικά / διοικητικά έξοδα
Αύξοντα έξοδα – υπερωρίες / κακότεχνα προϊόντα

(Μονάδες 3)

Τόμος Α, σελ. 101

3. Οι ιδιότητες που πρέπει να συγκεντρώνει ένα αγαθό για να χρησιμοποιηθεί ως χρήμα:
- α. Να είναι αποδεκτό από όλα τα μέλη της κοινωνίας.
 - β. Να είναι διατηρήσιμο, δηλαδή να μην φθείρεται ή να αλλοιώνεται εύκολα με την πάροδο του χρόνου.
 - γ. Να είναι διαιρετό, δηλαδή να υποδιαιρείται σε μικρότερες μονάδες χωρίς να χάνει την αξία του.
 - δ. Να μεταφέρεται και να αποθηκεύεται εύκολα.

Τα αγαθά που συγκέντρωναν ιστορικά όλες τις πιο πάνω ιδιότητες και χρησιμοποιήθηκαν από τον άνθρωπο ως χρήμα ήταν τα πολύτιμα μέταλλα (χρυσός και άργυρος).

(Μονάδες 3)

Τόμος Β, σελ. 344

(Σύνολο μονάδων 23)

Ερώτηση Γ

1. (α₁)
$$EZ_1 = \frac{\Delta Q}{\Delta P} \times \frac{P}{Q} = \frac{40}{5} \times \frac{25}{100} \Rightarrow EZ_1 = \frac{1000}{500} = 2$$

Η ζήτηση που αντιπροσωπεύει η καμπύλη Z_1Z_1 είναι ελαστική, διότι $EZ > 1$

(α₂)
$$EZ_2 = \frac{\Delta Q}{\Delta P} \times \frac{P}{Q} = \frac{10}{5} \times \frac{25}{100} \Rightarrow EZ_2 = \frac{250}{500} = 0,5$$

Η ζήτηση που αντιπροσωπεύει καμπύλη Z_2Z_2 είναι ανελαστική, διότι $EZ < 1$

(Μονάδες 3)

(β) Τα αγαθά που αναφέρονται για την καμπύλη Z_1Z_1 είναι αγαθά πολυτελείας, δηλαδή ακριβά αρώματα, γούνες, κότερα, είναι μεγάλης αξίας, ή αγαθά που έχουν πολλά και στενά υποκατάστατα. Στα αγαθά αυτά, το ποσοστό μεταβολής της ζητούμενης ποσότητας είναι μεγαλύτερο από το ποσοστό μεταβολής της τιμής, δηλαδή παρατηρείται μεγάλη ανταπόκριση της ζητούμενης ποσότητας σε μια μεταβολή της τιμής.

Τα αγαθά που αναφέρονται για την καμπύλη Z_2Z_2 είναι αγαθά πρώτης ανάγκης, δηλαδή ψωμί, γάλα, ρούχα, είναι μικρής αξίας ή αγαθά χωρίς υποκατάστατα. Στα αγαθά αυτά, το ποσοστό μεταβολής της ζητούμενης ποσότητας είναι μικρότερο από το ποσοστό μεταβολής της τιμής, δηλαδή παρατηρείται μικρή ανταπόκριση της ζητούμενης ποσότητας σε μια μεταβολή της τιμής.

Τόμος Α, σελ. 163

(Μονάδες 3)

2. Τα αποτελέσματα πάνω στην καμπύλη ζήτησης ή προσφοράς είναι:
- Επειδή τα δύο αγαθά είναι υποκατάστατα, αύξηση της τιμής του χοιρινού → μείωση ζητούμενη ποσότητα χοιρινού, → αύξηση ζήτησης πουλερικών → μετατόπιση καμπύλης ζήτησης προς τα δεξιά, δηλ. στις ίδιες τιμές ζητείται μεγαλύτερη ποσότητα.
 - Καταστροφή υποστατικών των πουλερικών από θεομηνία → μείωση προσφοράς → μετατόπιση καμπύλης προσφοράς προς τα αριστερά, δηλ. προσφέρεται μικρότερη ποσότητα στις ίδιες τιμές.
 - Μείωση των τιμών των τροφών των πουλερικών → μείωση κόστους παραγωγής → αύξηση στο περιθώριο κέρδους → προσφοράς → μετατόπιση καμπύλης προσφοράς προς τα δεξιά, δηλ. στις ίδιες τιμές θα προσφέρεται μεγαλύτερη ποσότητα.
 - Αν υποθέσουμε ότι τα κοτόπουλα θεωρούνται κατώτερα αγαθά, η μείωση των εισοδημάτων των καταναλωτών → αύξηση ζήτησής τους → μετατόπιση καμπύλης ζήτησης προς τα δεξιά, δηλ. στις ίδιες τιμές ζητείται μεγαλύτερη ποσότητα.

(Μονάδες 12)

Τόμος Α, σελ. 163

(Σύνολο μονάδων 18)

Ερώτηση Δ.

1. (α)

Συνδυασμοί Παραγωγής	Γεωργικά Προϊόντα	Μηχανολογικά Προϊόντα	Κατά μονάδα Κόστος Ευκαιρίας κάθε πρόσθετης μονάδας	
			Γεωργικών Προϊόντων	Μηχανολογικών Προϊόντων
	(τόνοι)	(τεμάχια)	(σε τεμάχια Μηχαν. Προϊόντων)	(σε τόνους Γεωργ. Προϊόντων)
A	0	78	-	(30:2) = 15
B	30	76	(2:30) = 0,067	(24:5) = 4,8
Γ	54	71	(5:24) = 0,21	2
Δ	74 *	61	(10:20) = 0,50	(12:16) = 0,75
E	86	45	(16:12) = 1,33	(8:20) = 0,40
Z	94	25	(20:8) = 2,5	(4:25) = 0,16
H	98	0	(25:4) = 6,25	-

$$* \quad 2 = \frac{x - 54}{71 - 61} \Rightarrow 2 = \frac{x - 54}{20} \Rightarrow 20 = x - 54 \Rightarrow x = 54 + 20 \Rightarrow x = 74$$

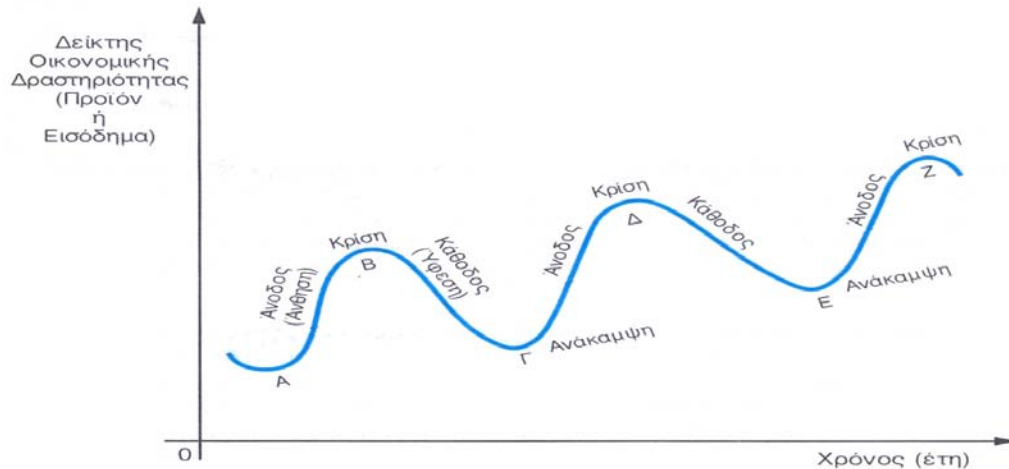
(Μονάδες 8)

- (β) Για να παραχθεί μια επιπλέον μονάδα μηχανολογικών προϊόντων πρέπει να θυσιαστούν δύο (2) τόνοι γεωργικών προϊόντων.

(Μονάδες 2)

Τόμος Α, σελ. 10 -11

2. (α)

(Μονάδες 5)

- (β) Στην Κύπρο σήμερα επικρατεί η φάση της ύφεσης. Παρατηρούνται τα φαινόμενα της μειωμένης παραγωγής και απασχόλησης λόγω ανεπαρκούς ζήτησης, μείωση επενδύσεων, μεγάλη αύξηση της ανεργίας, συσσώρευση αποθεμάτων, κλίμα απαισιοδοξίας, κ.ά.

(Μονάδες 3)

- (γ) Τα μέτρα που ενδείκνυται να πάρει το Κράτος στη φάση αυτή από πλευράς δημοσιονομικής πολιτικής είναι αύξηση των δημοσίων δαπανών (δημόσιες επενδύσεις) και μείωση των φόρων.

(Μονάδες 2)

Τόμος Β, σελ. 397-398

(Σύνολο μονάδων 20)

Ερώτηση Ε

1. (α) Η διαφορά μεταξύ της εγγεγραμμένης και της πραγματικής ανεργίας ονομάζεται **κρυμμένη ανεργία**. Η ανεργία αυτή δε φαίνεται στα επίσημα στοιχεία των κρατικών υπηρεσιών γιατί πολλοί από τους ανέργους αποφεύγουν να το δηλώσουν στα κατά τόπους Επαρχιακά Γραφεία Εξευρέσεως Εργασίας.

(Μονάδες 2)

- (β) i. Σήμερα στην Κύπρο επικρατεί κυρίως η Κυκλική ανεργία (Ανεργία από Ανεπαρκή Ζήτηση).
ii. Η ανεργία αυτή εμφανίζεται όταν η οικονομία βρίσκεται σε Ύφεση ή υποαπασχόληση.
iii. Ο κύριος λόγος που δημιουργεί το είδος της ανεργίας αυτής είναι η μείωση της ζήτησης αγαθών και υπηρεσιών που έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση των αποθεμάτων των αγαθών των επιχειρήσεων, την μείωση της παραγωγής, τη μείωση της απασχόλησης και την αύξηση της ανεργίας.

(Μονάδες 4)

(γ) Κοινωνικές συνέπειες της ανεργίας είναι η εμφάνιση νοσηρών κοινωνικών φαινομένων όπως αύξηση της εγκληματικότητας, της βίας στην οικογένεια, των διαζυγίων, του αλκοολισμού κ.λ.π.

(Μονάδες 3)

(δ)

$$\text{Ποσοστό ανεργίας} = \frac{\text{άνεργοι} \times 100}{\text{Εργατικό δυναμικό}} \quad 7 = \frac{25690 \times 100}{\text{Εργατικό δυναμικό}}$$

$$\text{Εργατικό δυναμικό} = \frac{25690 \times 100}{7} \Rightarrow \text{Εργατικό δυναμικό} = 367\,000$$

(Μονάδες 4)

Τόμος Β, σελ. 377, 378, 379

2. Το **Διεθνές Νομισματικό Ταμείο** βοηθά τις χώρες που παρουσιάζουν συνεχώς μεγάλα χρέη και ελλείμματα στο Ισοζύγιο Πληρωμών τους με τους πιο κάτω τρόπους:
- α. Προσφέροντας τους βραχυπρόθεσμα δάνεια από τα συναλλαγματικά του αποθέματα.
 - β. Με την αποστολή εκπροσώπων του στη χώρα για να εξετάσουν επιτόπου την κατάσταση και να συμβουλευσουν τη χώρα για την εφαρμογή της κατάλληλης πολιτικής.
 - γ. Μπορεί να επιτρέψει στη χώρα να υποτιμήσει το νόμισμά της μέχρι ενός ορισμένου ορίου.

(Μονάδες 4)

Τόμος Β, σελ. 443

3.

Δημοσιονομικό έλλειμμα: δεν πρέπει να υπερβαίνει το 3% του ΑΕΠ.
Δημόσιο Χρέος: δεν πρέπει να υπερβαίνει το 60% του ΑΕΠ.

(Μονάδες 2)

Τόμος Β', σελ. 419

(Σύνολο μονάδων 19)

(Γενικό Σύνολο μονάδων 100)